

Psycholoog Eline Teygeler is werkzaam als kattengedragstherapeut en docent bij Tinley. Zij is betrokken bij cursussen in training van huisdieren en wilde dieren, waaronder workshops katten trainen.

“Geen katje om zonder handschoenen aan te pakken”

Ontdek de wonderen van training

Bovenstaand spreekwoord is er niet voor niets: katten kunnen ons met hun scherpe nagels en tanden behoorlijk toetakelen. De meeste katteneigenaren wagen het er in zo'n geval niet op; ze kiezen ervoor om hun kat niet meer te borstelen of te behandelen tegen vlooiën en wormen. Soms stoppen ze zelfs om die reden met het geven van medicatie wat natuurlijk zeer onwenselijk is. Ook voor een dierenarts is het handiger en veiliger als de kat meewerkt. Anders moet de kat zelfs voor simpele handelingen zoals bloedafname of scheren onder narcose. In veel gevallen is dat niet nodig; met de juiste handvaten kunnen ook moeilijk hanteerbare katten weer 'poeslief' worden.

Het is verbazend wat katten in korte tijd kunnen leren; cursisten trainen hier asielkatten in zitten, een target aanraken, pootjes geven.

Gevaarlijke furies

Katten reageren verschillend op het kammen en borstelen, nagels knippen en pillen geven. Er zijn katten die het over zich heen laten komen; ze vinden het vaak wel spannend maar hun reactie is passief; ze wachten tot het over gaat. Deze groep katten hebben een passieve copingstyle; het is hun strategie om zo om te gaan met spannende dingen.

Dan zijn er de types die direct proberen de onaangename situatie te beëindigen; ze wurmen zich alle kanten op, miauwen klagelijk, grommen, blazen, slaan of bijten zelfs. Vooral deze laatste groep katten ('active copers') kunnen een eigenaar of dierenarts serieus verwonden.

Oorzaken

Katten vinden het van nature onprettig als ze stevig vastgehouden worden. En als de poot dan ook nog vastgepakt wordt en er komt druk op een nagel met de nagelknipper, dan wordt het al snel heel bedreigend. De heftigheid waarmee een kat daarop reageert, hangt niet alleen af van zijn copingstyle. Ook spelen zijn erfelijke basis, socialisatie met mensen, gewenning aan basishandelingen en andere leerervaringen een rol.

Zo zijn er verschillen in rassen; bij Bengalen komt het probleem van 'moeilijk hanteerbaar zijn' vaker voor dan bij de Pers. Ook is de kans groter dat een boerderijkat minder makkelijk is met nagels knippen dan een Maine Coon. Hoe dichter een kat bij de natuur staat, hoe heftiger hij kan reageren op bedreiging. De Bengaal is intussen een gedomesticeerde huiskat, echter de Pers is al veel langer geselecteerd door mensen op bepaalde eigenschappen. De herkomst of het ras zijn niet allesbepalend; het zijn stukjes van de puzzel die verklaren waarom de kat op een heftige manier laat weten dat hij ergens niet van gediend is.

Voor alle katten geldt dat socialisatie met mensen belangrijk is; als je bang bent voor mensen, ben je helemaal bang voor mensen die je gaan beperken in je bewegingsvrijheid. Een kitten moet leren dat mensen normaal zijn en wennen aan allerlei handelingen als optillen, vastpakken van een pootje of kammen. Een kitten moet leren dat 'wild doen' niet betekent dat hij loskomt, maar juist dat 'rustig blijven' er voor zorgt dat de eigenaar hem weer loslaat. Het is een onderdeel van de basisopvoeding waar je later als eigenaar de vruchten van plukt.

Hoe vaker een kat ervaart dat vastpakken leidt tot iets

onaangenaams en hoe vaker hij leert hoe hij hieraan kan ontkomen, hoe meer de onrust en het vervelende gedrag toeneemt. Deze leerervaringen zorgen ervoor dat de kat steeds moeilijker te verzorgen is. Vermijden van dit soort handelingen is dan een hele menselijke oplossing. Maar hoe moet het dan als hij ziek is? Als hij ouderdomsgebreken krijgt en medicatie nodig heeft?

De oplossing

Het antwoord op deze vraag is simpel: training. Als dierverzorger in een dierentuin de wilde katachtigen kunnen trainen om een poot te geven, te gaan staan op de achterpoten om de buik te inspecteren en een injectiespuit in de bil te tolereren, dan kunnen wij dat toch ook met onze huiskat? Inderdaad. Het lijkt een wonder, maar met een gedegen stappenplan en consequent trainen kan dit wel degelijk bereikt worden.

Trainen van katten

Katten zijn eigenwijs, kunnen zich niet lang concentreren en luisteren niet, althans dat wordt vaak gezegd. De werkelijkheid is eigenlijk dat katten zo slim zijn dat ze ons hebben getraind. Wij openen de deur en geven eten als ze erom vragen. Het spreekwoord 'de kat heeft personeel', zegt meer over de slimheid van de kat dan het feit dat ze niet kunnen luisteren. Ook katten zijn namelijk volgens dezelfde leerprocessen trainbaar als honden, paarden en wilde dieren. In een training moeten we natuurlijk wel rekening houden met de kenmerken van de diersoort 'kat' en de training daarop aanpassen. De trainbaarheid verschilt ook per individu; voegerichte katten zijn makkelijker trainbaar.

Zo leerde een Tinley-student haar katten op een matje te blijven zitten terwijl er een pipet met waterdruppels in de nek gedruppeld wordt. Deze eerste voorbereidingen maken het straks mogelijk om de katten een vloeienpipet in de nek te druppelen. Ze is nu bezig om de training te verfijnen zodat het ruiken van het vloeienmiddel geen afkeer opwekt.

Zelf heb ik mijn kat Chi getraind om haar nagels te knippen zonder haar in de houtgreep te hoeven nemen. Deze training bestond voor haar uit een aantal stappen; leren dat je poot wordt aangeraakt, leren dat je poot wordt vastgehouden (tijd uitbouwen), leren dat je nagels uitgeschoven kunnen worden, leren dat de nagelschaar je poot aanraakt, leren dat er druk op de nagel komt met

de nagelschaar, en als laatste de knip. Nagels knippen kan ik nu in ieder geval in mijn eentje, zonder haar in de houtgreep te nemen en zonder dat ze gaat grommen en blazen. Ze komt zelfs miauwend aanrennen als ik het nagelschaartje pak; 'nagels knippen' betekent voor haar nu 'eten'...

Training is niet alleen leuk, maar kan dus ook functioneel zijn. Hoe gevaarlijker de kat, hoe beter een trainingsplan afgestemd moet zijn. Om je kat te trainen moet je je verdiepen in leerprincipes en click & target training, bijvoorbeeld door middel van literatuur en volgen van workshops. Je kunt natuurlijk ook een diertrainer inhuren die het gedrag van je kat hertraint.

Hulpmiddelen

Gezondheidsstraining wordt vaker ingezet bij wilde dieren dan bij onze huisdieren. De tijd die het kost om de dieren te trainen wordt als nadeel gezien. Maar in veel dierentuinen zien ze dat op langere termijn het voordeel biedt; dwang is gevaarlijk en in de toekomst wordt onderzoek of vervoeren alleen maar moeilijker door slechte ervaringen.

Soms zijn huiskatten wel te hanteren zonder training indien het juiste hulpmiddel gevonden wordt. Zo beschrijft Sophia Yin in haar boek allerlei technieken waarmee een eigenaar of dierenarts een kat makkelijker hanteerbaar kan maken. Zij maakt onder andere gebruik van grote handdoeken om katten in te wikkelen en gezondheidsinspectie inclusief bloedafname makkelijker te maken. Indien goed toegepast, is het onderzoek voor de kat op deze manier veel minder stressvol, sneller voorbij en minder gevaarlijk voor de dierenarts of eigenaar.

Zelfs zwerfkatten zijn ingepakt in handdoeken rustiger en minder agressief dan dat ze in een dwangkooi reageren. Via de website <http://abrionline.org/> vind je een aantal video's van Sophia Yin waarin zij één van de handdoektechnieken genaamd 'burrito wrap' demonstreert. Naast de handdoektechnieken promoot ze training om hanteerbaarheid te bevorderen. Op dezelfde website zie je hoe een kitten getraind wordt om pillen toe te dienen.

Clip in het nekvel

Sinds kort is er een clip genaamd 'clipnosis' op de markt waarmee je een kat kunt immobiliseren. Door deze clip in het nekvel te plaatsen, reageren sommige katten met een passiviteit waardoor ze als bevroren stilzitten. De fabrikant noemt het een 'gentle calming clip' en verklaart de kalmerende werking vanuit het feit dat moederpoes de kittens ook in hun nekvel draagt en de kittens houden zich op dat moment ook stil. Katten zouden zelfs spinnen tijdens een dierenartsbehandeling terwijl de clip in hun nekvel drukt. Onder gedragsdeskundigen is de kalmerende werking van de clip een discussiepunt, immers katten met pijn kunnen ook spinnen, dus dit is geen bewijs voor een relaxte kat. Zo zou de reactie van een kat die een clip in zijn nek gedrukt krijgt, ook verklaard kunnen worden als een copingsmechanisme om om te gaan met deze onaangename druk in de nek. De passive copier houdt zich stil en is daardoor beter hanteerbaar, maar dat wil niet zeggen dat hij zich relaxed voelt. Dit verklaart dan meteen waarom het niet bij iedere kat werkt, immers de active copiers zullen mogelijk anders reageren. Een andere verklaring voor

Katten vinden het van nature onprettig als ze stevig vastgehouden worden. Voor kittens is het belangrijk om te wennen aan bepaalde handelingen.

het werkingsmechanisme van de clipnosis zou kunnen zijn dat het een soort reflex opwekt. Deze reactie is vergelijkbaar met prooidieren die gegrepen worden door een roofdier; deze toestand wordt 'tonische immobiliteit' genoemd en is niet bepaald een rustige toestand. Het dier oogt rustig, maar er is sprake van een toestand van heftige stress. Het rustig houden vergroot de overlevingskansen van een dier, vandaar dat de natuur dit ingebakken heeft.

Lange termijn

De toekomst zal ons leren hoe en waarom de clip werkt. Het is bij elk hulpmiddel belangrijk om de langere termijn te bekijken. Immers als de kat na een aantal keren zich steeds heftiger gaat verzetten, geeft het aan dat er geen sprake was van een positieve ervaring of een ontspannen kat. Op korte termijn is een hulpmiddel zoals bijvoorbeeld de clip dan wel bruikbaar voor een dierenarts of eigenaar, maar uiteindelijk verergeren de problemen in hanteerbaarheid. Welk hulpmiddel of hanterings-techniek er dan ook gebruikt wordt, een combinatie met training blijft voor de langere termijn bij moeilijk hanteerbare katten het beste.

Vragen?

www.tinley.nl
eline@tinley.nl

